

Zveza društev civilnih invalidov vojn
Slovenije
1970-2020
50 let

Civilni invalidi vojn – kdo smo, zakaj smo in naše poslanstvo

Ob spopadih oboroženih sovražnih enot na naših tleh, je civilno prebivalstvo na območjih spopadov doživljalo hude travme; strah, izselitve iz domov, požigi domov, izselitve iz domovine, izgube življenj, telesne in duševne poškodbe itd. Posebno je treba izpostaviti, da so v obravnavanih vojnah na slovenskih tleh sovražne strani vsaka po svoje izvajale močno propagando in pritiske na civilno prebivalstvo. V tem pogledu močno izstopa II. svetovna vojna. Morda največje, najdlje trajajoče zlo nad civilno populacijo na naših tleh. Kot posledica vojn in vojnih okoliščin, so v oboroženih spopadih izgubljena, odvržena, po zemlji raztrošena vojaška eksplozijska ubojna sredstva. Tako se kljub velikemu časovnemu odmiku od vojn, še vedno dogajajo te »nesreče – agresija nad človekovo integriteto.« Ob nepričakovanih eksplozijah se je do sedaj hudo poškodovalo, ali izgubilo življenje zelo veliko civilnih prebivalcev, največ otrok in mladoletnikov. V prvih letih po II. svetovni vojni, je bilo po nepopolnih podatkih evidentiranih 23.000 civilnih invalidov vojn med slovenskim prebivalstvom. V prvem desetletju po vojni, je bilo teh nesreč s poškodbami in smrtnimi žrtvami še zelo veliko, potem pa postopno manj. Po letu 2000 je še vedno 5 težjih tovrstnih poškodovancev in več mrtvih oseb med civilisti.

Po II. svetovni vojni nobena od organizacij, ki se je ukvarjala z problematiko žrtev vojn, populacije civilnih invalidov vojn ni vključila v svojo obravnavo, zato smo se civilni invalidi vojn samoorganizirali. S veliko ovirami in težavami, smo tekom 20 let, uspeli združeni v Zvezo društev civilnih invalidov vojn Slovenije zagotoviti civilnim invalidom vojn zakonsko status in varstvo. Naše poslanstvo sta skrb za civilne invalide vojn Slovenije in njihove potrebe ter osveščanje o nevarnostih, ki jih še danes predstavljajo neeksplozirana ubojna sredstva (NUS). V tem času ostaja odprto vprašanje usklajevanja pravic po vojni zakonodaji z rastjo standarda v Republiki Sloveniji. Poleg tega smo civilni invalidi vojn, ki smo se ponesrečili z vojnim materialom v času trajanja vojne in v 25-tih letih po II. svetovni vojni najbolj prikrajšani za čas, ko smo postali invalidi, saj nam je država priznala status mnogo kasneje kot je nastala invalidnost. To pa je bil čas, ko smo bili prepuščeni sami sebi v času socialnega vključevanja in izobraževanja.

Kot organizacija družbi sporočamo, da se moramo o žrtvah in škodi na kvaliteti življenja civilnega prebivalstva v zvezi z vojnami in ideološkimi razhajaji, objektivno seznanjati in

osveščati, da bomo na drugi strani ozaveščeni – ne ponavljati takih napak! V izogib reševanja konfliktov interesov brez vojn, brez oboroženih spopadov, moramo celotno vzgojo in izobraževanje človeka skozi celo življenje naravnati tako, da bo ta osveščen o neizogibnosti dogovornih reševanj med ljudmi. Seveda dejansko resnični rezultati bodo, ko se bo k temu pristopalo na globalni svetovni ravni.

Človek, ki je obdarjen s sposobnostjo kreativnega, ustvarjalnega razmišljanja in ustvarjanja novih podob, je dejansko sam kreator, ustvarjalec medčloveških družbenih odnosov. Menimo, da je naša civilizacija že na takšnem nivoju, da lahko opusti arhaične principe, ko je fizično ali zvijačno močnejši posameznik, ali skupina ljudi uresničevala svoje želje do drugih ljudi z eksploatacijo, zanikanjem, zatrtjem ali uničenjem. To morajo nadomestiti intelektualno ustvarjalne rešitve ob absolutnem upoštevanju moralnih in etičnih vrednot odnosov med ljudmi. Na tem moramo delati vsi.

Še 100 let po končani prvi svetovni vojni in 75 let po končani drugi svetovni vojni je teh neeksplodiranih sredstev nepojmljivo veliko. O njih najdemo ogromno informacij, ki so praktično na doseg »klika«. Sredstva javnega obveščanja skoraj vsak dan poročajo o teh nevarnih najdbah (<https://spin3.sos112.si/javno/pregled>).

Zato je med pomembnejšimi vidiki našega delovanja tudi osveščanje in opozarjanje, da je kljub časovni oddaljenosti vojn na slovenskem ozemlju še vedno veliko neeksplodiranih ubojnih sredstev (NUS) in da ta nevarnost še vedno preži na nas.

Civilni invalidi vojn smo namreč živi spomeniki in opomniki.

Statistika, ki jo vodi Uprava RS za zaščito in reševanje pri Ministrstvu za obrambo RS, je pravzaprav šokantna in govori, da neeksplodirana ubojna sredstva niso stvar preteklosti. Evidenco o najdenih in strokovno uničenih neeksplodiranih ubojnih sredstev vodijo od leta 1975. Intervencije so praktično na dnevnem redu.

Če povzamemo statistiko zadnjih 45 let (1975–oktober 2020), je Enota za varstvo pred neeksplodiranimi ubojnimi sredstvi našla in strokovno uničila 323.213 kosov oziroma več kot 557.080,00 kilogramov neeksplodiranih ubojnih sredstev (teža za nekaj let žal ni evidentirana). To je več kot 557 ton, v povprečju na leto dobrih 12 ton!

Obdobje od leta 1975 do oktobra 2020 – SKUPAJ

OBDOBJE	KOSI		TEŽA	
	število	pov/dan	teža (kg)	pov/dan
1975–2004	227.655	20,79	418.758,40	38,24278
2005–okt. 2020	95.558	16,55	138.321,70	23,96841
SKUPAJ	323.213		557.080,10	
POV/LETO	7.182,51	19,68	12.379,558	33,91386

Vir: Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje, oktober 2020.

Foto: Priprava NUS na uničenje (Vir: Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje, oktober 2020)